

DARK SKY MØN & NYORD

Årsrapport 2025

Forord

Det er en fornøjelse at præsentere årsrapporten for Dark Sky Møn og Nyord 2025. Først og fremmest en stor tak til de mange ildsjæle, hvis indsats er afgørende for at bevare det naturlige nattemørke.

Beskyttelsen af nattemørket er et løbende arbejde i en verden med stigende lysforurening – og vi oplever, at indsatsen fortsat skaber både lokal opbakning og international interesse.

Gennem en målrettet indsats mod lysforurening, målinger af nattemørkets kvalitet samt formidling, partnerskaber og kulturelle aktiviteter udvikler Møn og Nyord sig fortsat som et internationalt eksempel på, hvordan man kan arbejde med beskyttelse af mørket.

Dark Sky-certificeringen giver en fælles ramme for indsatsen – på tværs af planlægning, naturforvaltning, borgere og turisme. Samtidig bidrager arbejdet til at styrke både biodiversiteten, den lokale identitet og en mere bæredygtig udvikling af turismen.

På Møn og Nyord er Dark Sky derfor både naturbeskyttelse, en oplevelse og en del af den fælles fortælling om stedet – for naturen, for gæsterne og for dem, der bor her.

Dark Sky Møn og Nyord – kort fortalt

Møn og Nyord blev den 17. marts 2017 udnævnt som Nordens første International Dark Sky Park og Dark Sky Community af organisationen Dark Sky International. Udnævnelsen bekræfter, at Møn og Nyord er et af de bedste steder i verden til at opleve det naturlige og uforstyrrede nattemørke og er samtidig en anerkendelse af det store lokale arbejde med at undgå forstyrrende lys og bevare den mørke nattehimmel.

Dark Sky Møn og Nyord udgør en del af Vordingborg Kommune og overlapper med Møn UNESCO Biosfæreområde og det område, som udgør Møns Klint UNESCO Verdensarv.

Dark Sky Møn og Nyord omfatter to områder, der er udnævnt som Dark Sky Park og et samlet område, der er udnævnt som Dark Sky Community.

De to Dark Sky Parker ligger i den østlige og den nordøstlige del af Møn og er identiske med kerneområderne i Møn UNESCO Biosfære, som omfatter en artsrig og mangfoldig natur. Det understreger, at den uforstyrrede mørke nattehimmel er vigtig for naturen. De to Dark Sky Parker er blevet udpeget med baggrund i mørkemålinger, der dokumenterer, at nattehimmelen her er uforstyrret med en udmærkelse af Guld.

En Dark Sky Park er et område med ekstraordinære stjerneklare nætter og et natligt miljø, der er specielt beskyttet for sin videnskabelige, naturlige, uddannelsesmæssige og kulturelle arv, og hvortil der er offentlig adgang. Det samlede areal for Dark Sky Park Møn og Nyord udgør 11 km² fordelt på primært to områder på henholdsvis Nyord og i Klinteskovene.

Et Dark Sky Community er et lokalsamfund, der har vist engagement i bevarelsen af nattehimmelen gennem implementering af krav og kriterier for udendørs belysning, formidling af vigtigheden af og mulighederne for at beskytte mørket, samt lokal opbakning hertil – og som kan fremstå som et godt eksempel for omkringliggende lokalsamfund. Arealet for Dark Sky Community Møn og Nyord udgør de til Dark Sky-parkerne omkringliggende områder på Møn og Nyord og omfatter i alt 223 km².

De røde markeringer udgør Dark Sky Park-områderne mens den gule markering viser Dark Sky Community.

Organisering

I den forgangne periode har forvaltningen af Dark Sky Park og Dark Sky Community været baseret på en tværsektoriel partnerskabstilgang. Denne tilgang forankrer arbejdet i et bredt forum, der involverer Vordingborg Kommune, House of Møn (den lokale turisme- og handelsorganisation) samt civilsamfundet, repræsenteret af frivillige og mikroiværksættere med stor ekspertise inden for Dark Sky. Dark Sky-koordinationsgruppe har fungeret som fælles platform for koordinering og opfølgning på handlingsplaner, initiativer og projekter.

I 2025 er der sket en justering i organiseringen omkring Dark Sky Møn & Nyord idet Vordingborg Kommune har hjemtaget et større ansvar for den samlede forvaltning og udvikling. I den forbindelse har Center for Kultur, Fritid og Udvikling dedikeret en koordinator for Dark Sky Møn og Nyord.

Parallelt hermed er der igangsat en proces med at forny det strategiske arbejdsgrundlag for Dark Sky Møn & Nyord med henblik på at sikre en fortsat stærk lokal forankring og en langsigtet bevarelse.

Endvidere er Dark Sky Møn og Nyord efter kommunalvalget i november 2025 organisatorisk placeret i Udvalget for Lystbådehavne, Turisme og Bymidter.

Indsatsen for at beskytte nattemørket er tæt integreret med arbejdet for naturbeskyttelse i Møn UNESCO Biosfæreområde. Ambassadørordningen for Dark Sky Møn og Nyord er således sammentænkt med biosfæreområdets ambassadørkorps, hvilket har styrket den lokale forankring og sammenhængen mellem indsatserne.

Derudover deltager Dark Sky Møn & Nyord i det nationale Dark Sky-netværk og det EU-støttede Dark Sky-projekt med Aarhus Universitet.

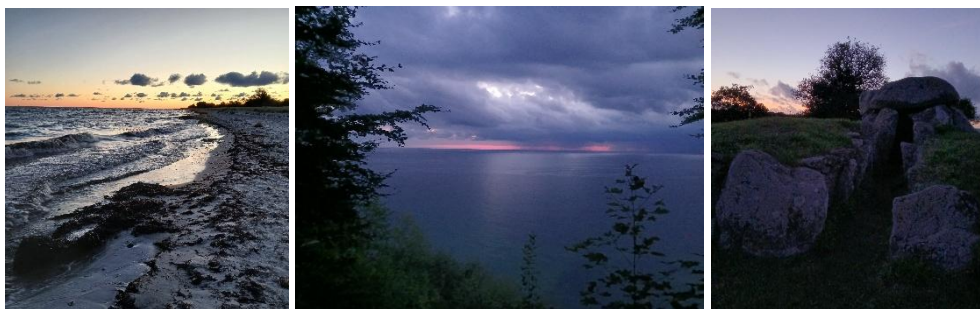

Foto: Susanne Rosenild

Mørkekvalitet – målinger og udvikling

I 2025 er nattehimmels kvalitet blevet overvåget via faste målepunkter på Møn og Nyord. Målingerne er foretaget med ensartede kriterier, der filtrerer påvirkning fra sol, måne, skydække og tekniske fejl, så resultaterne giver et realistisk billede af den faktiske mørkegrad.

Gennemsnitlig zenit-lysstyrke (MPSAS) for udvalgte lokaliteter:

Dark Sky Park områder:

- Jydelejet: **21,73**
- Kraneled: **21,63**
- Ulvshale: **21,58**
- Liselund: **21,49**
- Nyord: **21,44**

Dark Sky Community områder:

Råbylille Overdrev: **21,47**

Kort over faste målepunkterne på Møn og Nyord

Disse værdier placerer fortsat Dark Sky Møn & Nyord blandt de mørkeste områder i Danmark. Den overordnede vurdering er, at nattehimmels kvalitet har været stabil siden certificeringen, uden væsentlig forringelse.

Bevarelse

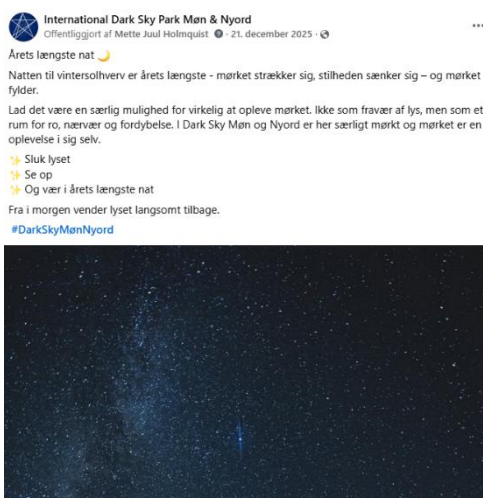
Langs de kommunale veje er 100% af gadelyset udskiftet til Dark Sky-rigtig belysning, og belysningsniveauet sænkes i tidsrummet mellem kl. 22:00 og 05:00. Også 99% af udendørsbelysningen på kommunale bygninger er udskiftet til dark Sky venlige lamper, da der kun mangler én bygning, hvilken forventes færdiggjort i foråret 2026.

Ny Dark Sky-venlig udendørsbelysning på Møn Bibliotek – foto: Morten Pihl.

I nye lokalplaner for Dark Sky-områderne indskrives fortsat et hensyn til at bevare og beskytte nattemørket. og borgere og virksomheder vejledes i at mindske lysforureningen blandt andet gennem husstandsomdelte informationsmaterialer og temamøder.

I 2025 er indsatsen for at bevare nattemørket også blevet styrket gennem øget kommunikationsindsats på de sociale medier for at dele viden, oplevelser og inspiration samt konkrete råd om mørkevenlig belysning. Målet er at gøre det lettere for alle at bidrage – for selv små ændringer i haven, ved indkørslen eller på facaden kan have stor betydning for nattehimlen, dyrelivet og vores fælles oplevelse af mørket.

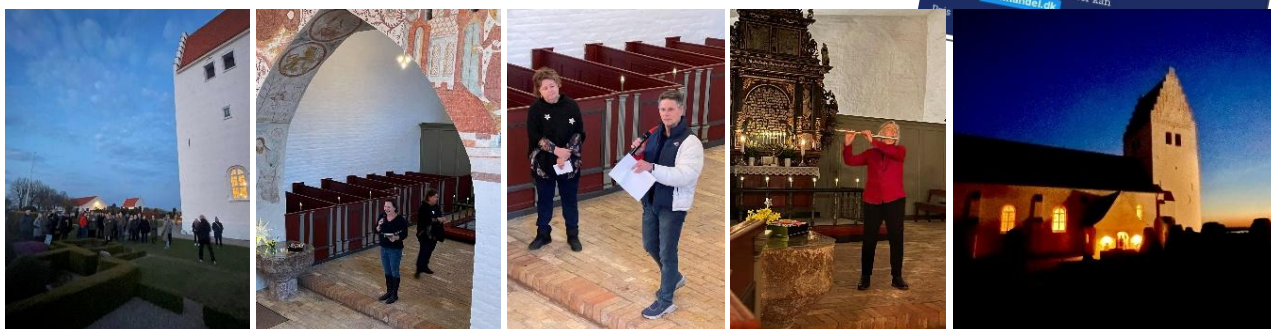
Opslag på sociale medier – facebook.com/darkskyparkmoen og instagram.com/dark_sky_moen

Oplevelser

I løbet af året har Dark Sky Møn & Nyord arrangeret en række events, der forbinder lokale borgere, besøgende og samarbejdspartnere med nattemørket og områdets natur. Formålet med arrangementerne er at oplevelser skaber relation – det, vi kender, holder vi af, og det, vi holder af, passer vi på.

Forårsjævndøgn i samarbejde med Fanefjord Kirke

Den 20. marts var Dark Sky Møn og Nyord værter for et forårsjævndøgnsarrangement i samarbejde med Fanefjord Kirke. Arrangementet omfattede foredrag om mørke, klassisk livemusik, urtesuppe og en tusmørkevandring.

Folkemøde Møn

Den 23. august bød på regn og rusk, og Dark Sky Møn & Nyord var glade for i samarbejde med Møn UNESCO Biosfære, at kunne byde indenfor i teltet til dialoger om, hvordan vi med enkle tiltag kan indrette belysning, så vi bevarer det naturlige nattemørke.

Nat i Naturen i samarbejde med GeoCenter Møns Klint

Den 6. september gennemførte vi for tredje gang Nat-i-Naturen, som er en fælles skandinavisk årlig begivenhed. Vi havde godt stjerne-vejr, klart og stille, og arrangementet var meget velbesøgt. Der var fællesspisning med over 100 deltagere i alt deltog godt 300 personer i følgende aktiviteter: Guidet mørkevandring med fokus på nattens skabninger, stjernehimlen gennem kikkert med flot syn på Saturns ringe, nattens insekter med formidling af deres betydning bl.a. for bestøvning, fællessang ved bålet, sejlads foran Møns Klint med nattehimlen i fokus.

Foto: GeoCenter Møn Klint

Indvielse af Tusmørkerute Nyord

Den 27. oktober blev den første Tusmørkerute indviet i Dark Sky Park Nyord, hvor omkring 80 deltagere fejrede mørket i det gyldne tusmørke. Borgmester Mikael Smed klippede snoren ved Hyldevang, inden gæsterne blev guidet ud på den 1,3 km lange rute markeret med hvide sten. Aftenen bød på flagermus over engene, skønsang med en ode til mørket, bålhygge, varm suppe og stjernevig – og markerer en ny, sanselig måde at opleve naturen og nattemørket på. I 2026 indvies endnu to Tusmørkeruter.

Biosfære Julebazar

Den 7. december åbnedes dørene til Biosfære Julebazar i den stemningsfulde Bøhmiske Hal på Sukkerfabrikken i Stege. På scenen holdt Kenneth Lau Rentius tale til Tom Axelsen i forbindelse med overrækkelsen af Dark Sky Defender Møn og Nyord-pris. Besøgende kunne også finde materialer og inspiration til oplevelser i og beskyttelse af Dark Sky Møn & Nyord.

Øvrige begivenheder:

Filmforevisninger på GeoCenter Møn Klint

Filmen 'Hidden Universe' er blevet vist 2 gange dagligt i åbningsperioden fra april til oktober. Det er en utrolig smuk film om universet og i alt har ca. 2.200 personer set filmen.

Guidede ture

Dedikerede lokale Dark Sky guider har igen i 2025 taget gæster med ud i mørket. De guidede ture omfatter Dark Sky-certificeringer, vedligeholdelse og udvikling, nattens natur og lysforureningens påvirkning på mennesker og dyr, universets oprindelse og indhold, stjernerne og vores solsystem samt menneskets rumforskning, herunder ISS og måneekspeditioner.

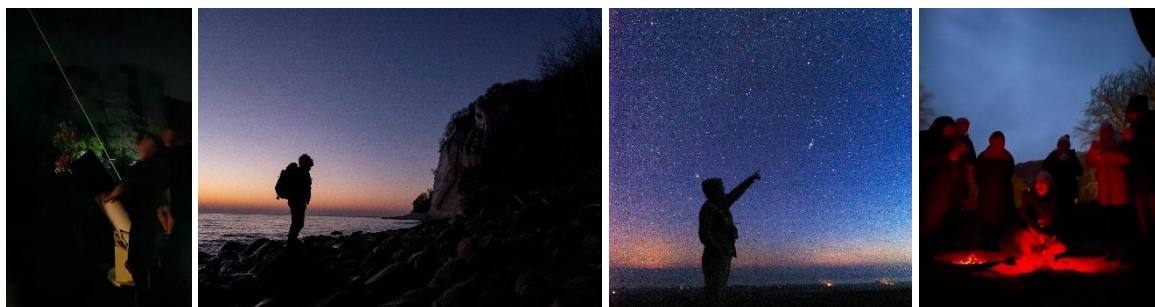

Foto: GeoCenter Møns Klint, Per Rasmussen, Susanne Rosenild/Tom Axelsen

Natureventyr

Vordingborg Kommune har i 2025 lanceret et app-baseret Natureventyr »Da Urt og Sky mødte natjægeren«, hvor hovedpersonerne Urt og Sky hjælper en lille nisse med at passe på de gamle træer i Stege - særligt velegnet til gåture lige før mørkets frembrud! Natureventyr er en gratis app, som guider til børnevenlige eventyr i naturen. Historien suppleres med sjove opgaver og små udfordringer, som gør børnene til aktive medskabere af historien. Eventyret er specielt udviklet til børn i alderen 4-9 år - men kan nydes af alle barnlige sjæle med en smartphone.

Formidling

Formidlingen spænder fra universet og stjernehimlen til konsekvenserne af lysforurening for mennesker og biodiversitet – og hvordan vi kan bevare det naturlige og uforstyrrede nattemørke. Der har i regi af Dark Sky Møn & Nyord været følgende aktiviteter:

Ambassadøruddannelse

Torsdag den 27. marts 2025 blev der afholdt biosfæreambassadørkursus med fokus på Dark Sky Møn & Nyord. Dagen tog udgangspunkt i spørgsmålene: Hvad er Dark Sky? Hvorfor er det vigtigt at beskytte det naturlige nattemørke – og hvordan kan vi gøre det i praksis?

Sammen med lokale Dark Sky-guider fik de 25 deltagere indsigt i nattehimlen og mørkets betydning for både mennesker, dyr og natur. Der blev formidlet viden om lysforurening og konkrete handlemuligheder, ligesom der blev sat fokus på, hvordan lokalsamfundets udvikling kan ske bæredygtigt og i respekt for Dark Sky-områdets særlige kvaliteter.

Ambassadøruddannelsen styrker det lokale engagement og klæder deltagerne på til at fungere som formidlere af Dark Sky-tankegangen i deres egne netværk og sammenhænge.

Foredrag

I 2025 er også tre større foredrag blev afholdt med Dark Sky Møn og Nyord som afsender – to på Møn og ét i København. Foredragene tager udgangspunkt i de samme temaer som de guidede ture og fokuserer på den stigende lysforurening samt dens konsekvenser for både mennesker og dyreliv. Derudover præsenteres lettilgængelige eksempler på oplevelsen af nattehimlen samt opdateret viden om aktuel forskning på området.

Deltagelsen i Dark Sky-arrangementer er stabil og generelt stigende – både hvad angår oplevelser og formidling. Mange besøgende angiver direkte, at Dark Sky er en afgørende grund til deres besøg.

Mediedækning og international synlighed

Generelt fik Møn stor medieopmærksomhed i 2025, især internationalt. Både den nye UNESCO-Verdensarvstatus for det østlige Møn og Dark Sky har været væsentlige faktorer i denne henseende.

Visit Sydsjælland & Møn koordinerede i 2025 fem presseture med Dark Sky som hovedtema.

Dark Sky Møn & Nyord opnåede i 2025 i alt 27 direkte medieomtaler i danske medier fordelt på lokale, regionale, nationale medier. Dækningen omfatter aviser, magasiner, radio og webmedier.

Blandt højdepunkterne er artikler i Kristeligt Dagblad (se nedenstående) og TV2 Øst. Yderligere fremhæves internationale medier som The Guardian (se nedenstående), den italienske avis Sole24ore samt det svenske livsstilsmagasin Lantliv.

Artikler i 'Kristeligt Dagblad' 10. januar 2025 og i 'The Guardian' 8. Juli 2025

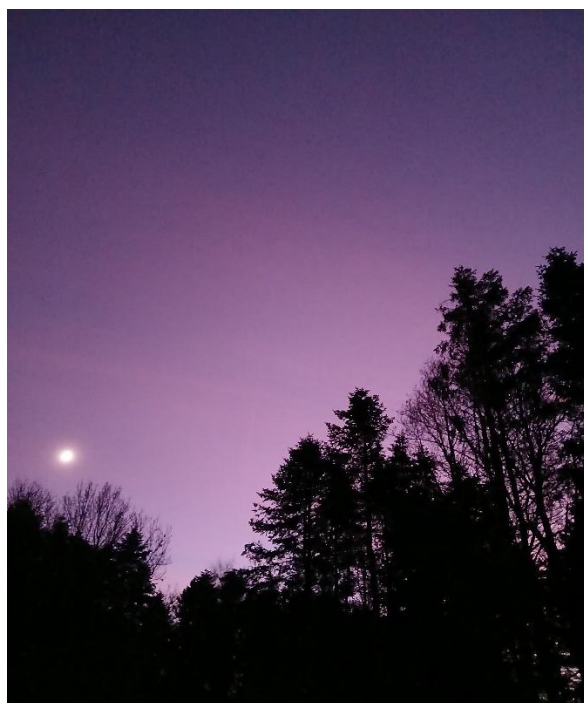
Formålet med mediedækningen handler om at bidrage aktivt til den voksende nationale og internationale debat om lysforurening og mørkets betydning for natur og sundhed – og dermed øge bevidstheden for at bevare mørket.

Samlet vurdering

Den største trussel mod Dark Sky Møn & Nyord er fortsat den generelt stigende lysforurening. Kunstigt lys forbindes ofte med fremskridt, udvikling og tryghed, men kan samtidig have betydelige konsekvenser for nattemiljøet, biodiversiteten og oplevelsen af stjernehimlen.

På baggrund af den løbende indsats for at reducere lysforurening, overvågning af nattemørkets kvalitet samt arbejdet med formidling og partnerskaber er den overordnede vurdering, at nattemørkets kvalitet har været stabil siden certificeringen, uden væsentlig forringelse.

Den største gevinst ved Dark Sky-certificeringen er, at den skaber en fælles ramme for beskyttelsen af nattemiljøet på tværs af planlægning, naturforvaltning, borgere og turisme. På den måde styrker certificeringen som internationalt Dark Sky-område både biodiversitet, lokal identitet og bæredygtig turisme og positionerer Møn & Nyord som internationalt forbillede.

Foto: Susanne Rosenild